KSK
KOŠICKÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ

BÁBKOVÉ DIVADLO V KOŠICIACH
KULTÚRNE ZARIADENIE KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

BRAŇO MAZÚCH

NIE!

MANIFEST VZDOROVITÉHO DIEŤAŤA

WWW.BDKE.SK

SEZÓNA 2022/2023

NIE! Manifest vzdorovitého dieťaťa je scénická objektová esej pre deti od 3 rokov. Čo to znamená, keď sa povie, že divadelná inscenácia je esej? Najskôr si teda povedzme, čo to vlastne esej je. Pojem esej je v Slovníku súčasného slovenského jazyka definovaný ako umelecky spracovaná úvaha o aktuálnych otázkach spoločenského, kultúrneho, vedeckého alebo hospodárskeho života. Z hľadiska štylistického je úvaha (ktorou esej je, ako už vieme) slovesný druh, v ktorom autor na základe rozboru a hodnotenia faktov vyslovuje vlastné názory na vec; v ktorom osvetľuje nejakú už známu vec z nového hľadiska.

Vec, ktorej venuje pozornosť naša inscenácia, je prvé obdobie vzdoru u detí. Umelecké spracovanie, ktoré využívame, je forma bábkového, resp. presnejšie povedané objektového divadla. Tu sa objavuje ďalšia otázka k úvahe. Aký je rozdiel medzi bábkovým a objektovým divadlom? Kategória bábkové divadlo je nadradená kategórii objektové divadlo. Pod pojem bábkové divadlo je možné zahrnúť akúkoľvek formu divadla, kde sa pracuje s animáciou neživých entít, inými slovami s rozpohybovaním neživej hmoty. Ale zatiaľ čo bábky sú prevažne figurálneho tvaru, čiže znázorňujú ľudské alebo zvieracie postavy, objekty, resp. predmety nemajú žiadne formálne obmedzenie. A tak animovaným objektom môže byť jablko, igelitový sáčok, kufor, futbalová lopta, husie pierko, alebo dokonca aj helikoptéra.

A teraz už späť k našej inscenácii. Čo je teda možné očakávať od tejto scénickej objektovej eseje? Bábkoherci v kostýmoch laborantov skenujú a následne analyzujú myšlienkové pochody detí (sediacich v hľadisku) a potom ich pred očami divákov vizualizujú, čiže pretvárajú do audiovizuálnej javiskovej podoby. Inscenácia NIE! Manifest vzdorovitého dieťaťa čerpá predovšetkým zo zdrojov psychológie dieťaťa, z filozofie a sociológie, ale aj z osobných skúseností. Vďaka tomu je možné nahliadnuť na toto vývojové štádium komplexnejšie a hlbšie. Podobne, ako to je v prípade esejí písaných, aj táto scénická esej chce osloviť diváka zaujímavou formou, príťažlivým obsahom, esteticky kultivovaným tvarom, vtipom a vecným, ba vedeckým prístupom k téme. Inscenácia je koncepčne uvoľnená, ale táto uvoľnenosť ide ruka v ruke s uvoľnenosťou esejí literárnych. NIE! Manifest vzdorovitého dieťaťa je výzvou k spoločnému uvažovaniu nad obdobím, ktorým si prechádza každé dieťa a preto táto téma nestratí nikdy svoju aktuálnosť.

O PRVOM OBDOBÍ VZDORU

O INSCENÁCII

Medzi druhým a tretím rokom dieťa náhle ucíti, že i ono môže na niečo povedať "Nie!", napríkad "Nie, nechcem kabát!", "Nie, čiapku nie!", "Nie, polievku nechcem!", "Nie, von nepôjdem!" Toto prvé obdobie vzdoru sa objavuje v rozmedzí 2 až 6 rokov. Dieťa dáva najavo potrebu autonómie a samostatnosti. K tomu potrebuje dôveru dospelých a predovšetkým svojich rodičov. Dieťa si musí vzdor prežiť, ale bez toho, aby sa muselo obávať, že stratí rodičovskú lásku. Ak dovolíme dieťaťu, aby pri maličkostiach presadilo svoju vôľu a ak ho pri tom berieme vážne, posilňujeme jeho sebaistotu. Neskôr potom dieťa omnoho jednoduchšie poslúchne, keď od neho budeme vyžadovať niečo podstatnejšie.

Obdobie vzdoru je prirodzený jav. Je kľúčové pre intelektuálny vývoj dieťaťa a súvisí s rozvojom jeho osobnosti. Povaha dieťaťa je v tomto veku egocentrická. Úplne obyčajná situácia môže u dieťaťa spôsobiť frustráciu, ktorá potom vedie k výbuchu zlosti. Ak dieťa zistí, že nemôže presadiť svoju vôľu, okamžite to začne preň byť frustrujúce. Keďže nemá nástroje na to, aby hnev utlmilo, alebo dokonca odbúralo, výbuchu zlosti sa v podstate nedá vyhnúť. Malé dieťa žije úplne v zajatí svojich pocitov a rozlišuje iba to, čo je príjemné a nepríjemné.

Vzdor a silná vôľa sú rôzne prejavy detského chovania. Vzdor je vývojové obdobie, ktoré po niekoľkých týždňoch odoznie, ak dáme deťom dostatok príležitostí ako si novo objavenú vôľu cvičiť. Oproti tomu deti s pevnou a húževnatou vôľou sa musia naučiť odskúšať svoje medze. V ich prípade ide o záležitosť charakteru, ktorá vyžaduje dlhší čas. Najlepšie sa deti učia poznávať tieto hranice v kontakte s inými deťmi (napr. na pieskovisku, na ihrisku, v škôlke atď.), kde nedominuje stiesňujúca autorita rodiča. Deti sú vychovávané pre budúci život, pre-
to musia
v každodenných
prirodzených životných pod-
mienkach zakúšať, že existujú určité
hranice ľudskej vôle.

Za každým vzdorom je určité tajomstvo dieťaťa, ktoré musíme odhaliť. Práve táto skutočnosť robí z výchovy jednu z najzaujímavejších životných výziev a podstatne prispieva k sebarealizácii a dospievaniu matiek a otcov.

(podľa knihy Irmgard Haasovej OSTATNÉ DETI MÔŽU VŠETKO)

Braňo Mazúch (1971)

Absolvent ekonomiky služieb a cestovného ruchu na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a réžie a dramaturgie alternatívneho a bábkového divadla na KALD DAMU v Prahe. Režisér viac ako 40 činoherných, bábkových, tanečných a multimediálnych inscenácií v českých, poľských a slovenských divadlách. Pedagóg herectva na Katedre alternatívneho a bábkového divadla a pedagóg réžie v rámci anglického magisterského programu Directing of Devised and Object Theatre na KALD DAMU. Od októbra 2019 vedúci katedry ALD. Po bábkových inscenáciách Chaplin a O psičkovi a mačičke je NIE! Manifest vzdorovitého dieťaťa jeho treťou spoluprácou so súborom košického Bábkového divadla.

Olga Ziębińska (1992)

Výtvarníčka, scénografka a dizajnérka poľského pôvodu. Absolventka magisterského štúdia odboru Scénografia alternatívneho a bábkového divadla na pražskej DAMU. V súčasnosti študentka doktorského štúdia na Katedre alternatívneho a bábkového divadla DAMU, kde sa vo svojej dizertačnej práci zameriava na výskum vzniku a tvorby divadla s tzv. špecifickými skupinami. V rokoch 2011- 2017 študovala na varšavskej Akadémii výtvarných umení a na parížskej Strate école de design, kde získala titul magistra v odbore dizajnu. Od roku 2018 sa venuje hlavne tvorbe bábkových a objektových inscenácií pre deti, mládež a dospelých. Doposiaľ spolupracovala na projektoch v Čechách (Praha, Kladno), na Slovensku (Bratislava, Nitra, Žilina, Košice) a na Balkáne (Banja Luka, Kragujevac, Novi Sad).

Michal Cáb (1980)

Zaoberá sa prevažne noisovou improvizáciou, programovaním syntetizátorov, zvukovými inštaláciami a audioviziou. Vyštudoval teológiu a postgraduálne Akadémiu výtvarných umení v Prahe v ateliéri Intermédiá III. Tomáša Vanka. Vo svojej umeleckej i pedagogickej praxi skúma najmä problematiku používania programovacích jazykov a otvoreného softvéru ako základného vyjadrovacieho prostriedku pre dnešného umelca. Jeho nástrojovou doménou je operačný systém Linux a programovací jazyk Pure Data, ktorých možnosti využíva ako v galerijnom, tak aj v divadelnom kontexte. Realizoval množstvo hudobných sprievodov pre divadelné predstavenia, aj výstavných projektov. Je členom otvorenej livecodingovej skupiny Kolektív.

BÁBKOVÉ DIVADLO V KOŠICIACH

BRAŇO MAZÚCH

NIE!

MANIFEST VZDOROVITÉHO DIEŤAŤA

223. premiéra 23. mája 2023

KONCEPT A RÉŽIA: Braňo Mazúch a.h.
SCÉNOGRAFIA: Olga Ziębińska a.h.
HUDBA: Michal Cáb a.h.
DRAMATURGIA: Ivan Sogel
ASISTENT RÉŽIE: Peter Creek Orgován

HRAJÚ: Viktória Sedláková
Juraj Fotul
Miroslav Kolbašský
Peter Creek Orgován

INŠPÍCIA: J. Fotul
ZVUK: S.Tkáč, Z. Litassy, T. Šemrák
SVETLÁ: M. Pjecha, R. Murajda
SCÉNICKÝ OBJEKT VYROBIL: M. Urban
SCÉNICKÉ PRVKY, KOSTÝMY A REKVIZITY VYROBILI:
E. Kleschtová, V. Kolbašský pod vedením R. Dubiela.

ZOSTAVILI: Braňo Mazúch, Ivan Sogel,
Martina Deak

UMELECKÝ ŠÉF: Ivan Sogel
ZODPOVEDNÝ REDAKTOR: Zuzana Szabová

KONTAKT: pokladňa Vrátna 58
+421 55 622 04 55, +421 948 788 008
RIADITEĽSTVO: Tajovského 4, Košice
sekretariat@bdke.sk vstupenky@bdke.sk

bdk www.bdke.sk